

**Center
Republike Slovenije
za poklicno
izobraževanje**

Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje

Ob železnici 16, SI-1000 Ljubljana, Slovenia
tel: +386 (0)1/5864 200, fax: +386 (0)1/5422 045
email: info@cpi.si, www.cpi.si

Pri nastajanju publikacije so sodelovali: Elido Bandelj, Urška Marentič, Borut Mikulec, Darko Mali, Helena Žnidarič, Barbara Kunčič, Špela Pogačnik Nose, Klement Drogenik, Jelka Drobne, Saša Grašič in mag. Miha Lovšin

Zbrali in uredili: mag. Mirjana Kovač, Danuša Škapin

Jezikovni pregled: Vlasta Kunej

Oblikovanje: Bons d.o.o.

Ilustracije: Jana Jazbec

Izdal in založil: Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje

Za izdajatelja: Elido Bandelj

Tisk: Cicero d.o.o.

Naklada: 600

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

377(497.4)

CENTER Republike Slovenije za poklicno izobraževanje / [zbrali in uredili Mirjana Kovač, Danuša Škapin ; ilustracije Jana Jazbec]. - Ljubljana : Center RS za poklicno izobraževanje, 2011

Vsebuje tudi angleški prevod, tiskan v obratni smeri: Institute of the Republic of Slovenia for Vocational Education and Training / [translation into English Amidas]

ISBN 978-961-6246-95-8
1. Kovač, Mirjana, 1951- 2. Institute of the Republic of Slovenia for Vocational Education and Training

258146048

KAZALO

4	Uvod	17	Povezovanje izobraževanja in trga dela
7	Razvoj orodij za boljše sodelovanje v evropskem prostoru	18	Poklicni standardi
8	Slovensko ogrodje kvalifikacij	20	Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij
10	Sistem prenosa kreditov	22	Izobraževalni programi in svetovanje izvajalcem poklicnega in strokovnega izobraževanja
11	Zagotavljanje kakovosti	24	Razvoj in ponudba nadaljnega usposabljanja učiteljev
12	Priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja	26	Informiranje in svetovanje za načrtovanje in vodenje kariere
14	Dokumenti Europass	28	Evalvacija programskih in pedagoških novosti
		30	Sklepne misli

UVOD

Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI) je osrednja državna ustanova na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Skrbi za povezavo med socialnimi partnerji in nudi podporo v razvojnih, raziskovalnih, izvedbenih, izobraževalnih in sistemskih procesih, ki prispevajo h kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja prebivalcev Republike Slovenije v luči vseživljenjskega učenja. S tem CPI dejavno prispeva k razvoju posameznika in družbe v celoti.

CPI so leta 1995 ustanovile Vlada Republike Slovenije (Ministrstvo za šolstvo in šport ter Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve), Gospodarska zbornica Slovenije in Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Tako že od svoje ustanovitve sodelujemo z različnimi ministrstvi, delodajalci, zbornicami, šolami, združenji in drugimi organizacijami. Pripravljamo strokovne podlage in evalvacije ter spremljamo in usmerjamo razvoj poklicnega in strokovnega izobraževanja. Pripravljamo poklicne standarde kot podlago za razvoj nacionalnih kurikulumov ali katalogov znanj, vpeljujemo novosti v izobraževalni sistem in skrbimo za usposobljenost izvajalcev izobraževanja. Razvijamo potrebno infrastrukturo in socialno partnerstvo kot podlago za kakovostno poklicno in strokovno izobraževanje. Svoje izkušnje in dognanja preverjamo in potrjujemo na nacionalni in mednarodni ravni z udeležbo v mrežah, ki razvijajo in vpeljujejo orodja na ravni Evropske unije. Na CPI delujejo Nacionalni center Euro-pass, slovensko središče za zagotavljanje kakovosti poklicnega in strokovnega

izobraževanja SIQA-VET ter nacionalno informacijsko središče NRP, ki omogoča dostop do informacij o sistemu poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja. Na CPI pripravljamo poročila za CEDEFOP-ovo mrežo REFER-NET. CPI je nacionalni koordinator evropske mreže TT-net in nacionalni predstavnik za Euroskills. Od konca leta 2009 je tudi nacionalna koordinacijska točka Evropskega ogrodja kvalifikacij in vodi pripravo Slovenskega ogrodja kvalifikacij.

Naši strokovnjaki uživajo ugled doma in na tujem, sodelujejo z drugimi domačimi in tujimi strokovnjaki pri različnih nacionalnih in mednarodnih projektih. S tem si bogatijo znanje in pridobivajo izkušnje, ki prispevajo k strokovnemu in širšemu razvoju CPI.

Delovanje CPI financira Vlada Republike Slovenije iz proračuna pa tudi iz sredstev Evropskega socialnega sklada¹. Eden od virov financiranja so tudi mednarodni projekti, pri katerih sodelujemo.

S publikacijo, ki je pred vami, se želimo predstaviti in vas seznaniti z našimi dejavnostmi. V njej smo zbrali nekatere najpomembnejše informacije in kazalnike, ki pričajo o uspešnosti našega dosedanjega dela, hkrati pa nas usmerjajo in obvezujejo za nadaljnje delo. Publikaciji smo želeli dodati tudi mednarodno uporabnost, zato smo jo prevedli, da bomo naše dejavnosti lahko predstavili tudi v tujini.

Tiste dejavnosti, ki nam jih ni uspelo zajeti na tiskanih straneh, boste našli na naših spletnih straneh. Vabimo vas, da jih prebrskate. Če boste na njih odkrili kakšno zamisel za svoje delo, se oglasite – sodelovanja z vami se veselimo.

Več: www.cpi.si

Elido Bandelj
direktor

¹ Operaciji Posodobitev in širitev poklicnih standardov in katalogov in Slovensko ogrodje kvalifikacij. Operaciji se izvajata v sklopu Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 1 razvojne prioritete Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti ter prednostnih usmeritev, 1.2 Usposabljanje in izobraževanje za konkurenčnost in zaposljivost in 1.4 Pospeševanje razvoja novih zaposlitvenih možnosti;

Operacija Učinkovita implementacija izobraževalnih programov in zagotavljanje kakovosti 2010–2012. Operacija se izvaja v sklopu Operativnega programa razvoja človeških virov v obdobju 2007–2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

**Razvoj orodij
za boljše
sodelovanje
v evropskem
prostoru**

SLOVENSKO OGRODJE KVALIFIKACIJ

V zadnjih dvajsetih letih se systemske razprave na področju vzgoje in izobraževanja v Evropi zgoščajo okoli vprašanja, kako združiti različne vrste učenja in ustvariti orodje, ki bo omogočalo priznavanje in potrjevanje pridobljenega znanja, praktičnih izkušenj in kompetenc. Odgovor na zastavljeno vprašanje so snovalci evropske izobraževalne politike izoblikovali v pobudi o evropskem ogrodju kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (EOK), ki bo povežalo sisteme kvalifikacij različnih držav; s tem bodo postale kvalifikacije v državah Evropske unije razumljivejše in primerljivejše. Do konca leta 2012 bo 26 evropskih držav, med njimi tudi Slovenija, vzpostavilo nacionalna ogrodja kvalifikacij (NOK) ter tako umestilo nacionalne ravni kvalifikacij v ravni evropskega ogrodja.

Prva pomembnejša dejavnost Slovenije pri vzpostavitvi NOK je bila izpeljava nacionalne razprave o EOK ob koncu leta 2005. Razprava je pokazala potrebo po oblikovanju slovenskega ogrodja kvalifikacij (SOK), saj so ravni in opisniki EOK zastavljeni preširoko ter ne ustrezajo specifikam slovenskega izobraževalnega in kvalifikacijskega sistema. Izid je bil leta 2006 dogovor med Ministrstvom za šolstvo in šport, Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter socialni partnerji o tem, da bomo v Sloveniji vzpostavili SOK.

V ta namen je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve naročilo izpeljavo projekta Evropskega socialnega sklada Slovensko ogrodje kvalifikacij za obdobje 2009–2013, ki ga operativno vodi CPI. Vlada RS pa je januarja 2010 imenovala Medresorsko delovno skupino za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij, ki je najvišji organ odločanja pri razvoju SOK.

Medresorska delovna skupina je po prejšnjem strokovnem posvetovanju s socialnimi partnerji na petih posvetih

februarja in marca 2011 s konsenzom sprejela predlog slovenskega ogrodja kvalifikacij ter ga aprila 2011 predstavila širši javnosti na nacionalnem posvetu o SOK. Predlog skuša upoštevati nacionalne značilnosti slovenskega sistema izobraževanja in trga dela. Skladen je z usmeritvami EOK ter si prizadeva za preglednost kvalifikacijskih sistemov v državi, pri čemer upošteva nacionalno tradicijo in se opira na KLASIUS, klasični sistem izobraževanja in usposabljanja. Sestavljen je iz desetih ravni in temelji na konceptu izobraževalnih dejavnosti in rezultatov učenja/učnih dosežkov, kar se ujema z njegovo osrednjo filozofijo, to je komunikacijsko naravo ogrodja kvalifikacij. V SOK so umeščene tudi nacionalne poklicne kvalifikacije, ki dopolnjujejo formalizirane oblike usposabljanja in izobraževanja. S tem SOK povezuje sistem poklicnega izobraževanja in sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja.

CPI je bil imenovan za nacionalno koordinacijsko točko EOK v Sloveniji in se pri svojem delu smiselno povezuje

z Nacionalno agencijo za kakovost v visokem šolstvu. Naloga koordinacijske točke EOK je zagotavljanje dostopnosti informacij, pripravljanje gradiva, koordiniranje dela udeleženih akterjev pri umeščanju ravni SOK v EOK in povezovanje z nacionalnimi točkami v drugih državah – skladno s priporočili Evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije.

V sklopu projekta SOK načrtujemo na CPI skupaj s socialnimi partnerji tudi pripravo sektorskih ogrodij kvalifikacij, ki bodo podrobneje razporedili kvalifikacije po ravneh.

Več: www.nok.si

SISTEM PRENOSA KREDITOV

Oblikovanje skupnega evropskega prostora v izobraževanju predvideva razvoj instrumentov za večjo »preglednost, primerljivost, prenosljivost in priznavanje kompetenc in/ali kvalifikacij med različnimi državam in različnimi ravnmi«.

Med njimi ima pomembno vlogo evropski sistem prenosa kreditov ECVET, ki naj bi ga izpeljale posamezne države članice; z njim bi uredili priznavanje pridobljenega znanja posameznikom, ki pridobijo svoje učne dosežke z izbiro različnih učnih poti v različnih učnih okoljih.

ECVET je decentraliziran evropski sistem, za katerega je značilno prostovoljno sodelovanju držav članic in deležnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Obenem zahteva in promovira preglednost kvalifikacij in učnih dosežkov, različnih tipov učnih poti, postopkov (npr. zagotavljanje kakovosti, ocenjevanje in priznavanje), procesov učenja (npr. formalnih in neformalnih) in struktur (npr. organizacija in odgovornosti v sistemu poklicnega izobraževanja). Konkretno pomeni ECVET opis kvalifikacij s pomočjo znanja, spretnosti in širših kompetenc. Kvalifikacije naj bi bile sestavljene iz enot, ki so ovrednotene s kreditnimi točkami in v bistvu pomenijo enote, ki se prenašajo in zbirajo. K temu

je treba dodati ustrezne metodologije, instrumente in orodja, da bi sistem zaživel v praksi in bi bil zares uporaben za posameznika na njegovi poti učenja.

V Sloveniji smo v poklicnem in strokovnem izobraževanju z zadnjo kurikularno prenovo vse izobraževalne programe ovrednotili s kreditnimi točkami v skladu z določili Zakona o poklicnem izobraževanju. Pridružili smo se evropski mreži referenčnih središč in sodelujemo pri razvojnih dejavnostih in projektih, ki potekajo na evropski ravni. Naš cilj je v skladu z rešitvami, ki se bodo oblikovale kot izid naših evalvacij in sodelovanja z drugimi državami, nadgraditi kreditno vrednotenje izobraževalnih programov in vseh poklicnih kvalifikacij. Drugi sklop dejavnosti pa zajema razvoj instrumentov za priznavanje in prenos kreditov pri mednarodni mobilnosti.

Več: www.ecvet.net

ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

Eno od prednostnih področij sodelovanja evropskih držav v poklicnem izobraževanju in usposabljanju je prav gotovo evropski referenčni okvir zagotavljanja kakovosti (EQAVET).

Namen EQAVET je predvsem izboljšati promocijo kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja, na konkretni ravni pa ponuditi državam in izvajalcem izobraževanja skupna orodja vodenja kakovosti.

Sistemski pristop pri zagotavljanju kakovosti, ki ga priporoča EQAVET, temelji na medsebojnem povezovanju pomembnih deležnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter opredeljuje načine spremljanja in izboljševanja kakovosti s kombinacijo notranjega in zunanega ocenjevanja, ki naj bi ju definirala posamezna država članica. Na ravni izvajalcev izobraževanja (šol in drugih, predvsem delodajalcev) evropski okvir priporoča vpeljan celostni sistem vodenja kakovosti, v katerem je eden od ključnih elementov samoevalvacija. Priporočila nadalje povzemajo model t. i. kroga kakovosti (PDCA kroga) in ob tem podajajo merila in okvirne deskriptorje na ravni sistema in na ravni izvajalcev. V podporo ocenjevanju sistema izobraževanja predlaga referenčni nabor desetih kazalnikov.

CPI sodeluje v dejavnosti evropske mreže EQAVET kot referenčni center. Sodelujemo v delovnih skupinah za oblikovanje orodij za izboljševanje sistemov zagotavljanja kakovosti v državah članicah in za razvoj kazalnikov ter v drugih pobudah, ki jih koordinira mreža.

Z razvojem Slovenskega središča za zagotavljanje poklicnega in strokovnega izobraževanja želimo prispevati k promociji poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji ter šolam in drugim izvajalcem dati uporabna orodja za razvoj sistematičnega pristopa pri vodenju kakovosti. Na podlagi kazalnikov kakovosti, ki jih je sprejel Strokovni svet za poklicno in strokovno izobraževanje, vsako leto pripravimo poročilo o kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Več: www.siqq.vet.si

PRIZNAVANJE NEFORMALNO IN PRILOŽNOSTNO PRIDOBLENEGA ZNANJA

Priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v formalnem izobraževanju je področje, ki se v zadnjem času zelo uveljavlja in ga Evropska unija v sklopu izobraževanja obravnava kot prednostno. Tudi v Sloveniji postaja priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v formalnem izobraževanju vse bolj prepoznavna možnost in pravica kandidatov. Šole upoštevajo, da se posamezniki učimo na različne načine, in priznavajo znanje, spretnosti in kompetence, pridobljene zunaj formalnega izobraževanja, bodisi na delovnem mestu, na tečajih, usposabljanjih ali v vsakodnevnem življenju.

Naloga strokovnih institucij, ki delujejo v poklicnem in strokovnem izobraževanju ter izobraževanju odraslih, je na podlagi evropskih priporočil razviti kakovosten sistem priznavanja neformalnega znanja, ki bo posamezniku dal priložnost, da uveljavi svoje prej pridobljeno znanje in mu olajšal vstop v izobraževanje, izvajalcem pa sistematično in pregledno izpeljavo postopkov.

Zato je bila v sklopu uvajanja novih in prenovljenih izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja na CPI posebna pozornost namenjena tudi uvajanju sistema priznavanja neformalnega znanja. V letih 2008 in 2009 so bila izvajalcem postopkov v pomoč in podporo strokovna gradiva, razvita v sodelovanju s šolami: *Priznavanje in potrjevanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, Primer modela za ugotavljanje in potrjevanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja na šolah ter Priporočila za oblikovanje modela preverjanja in potrjevanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, spretnosti in kompetenc*. Ta gradiva lahko šole uporabijo pri vzpostavljanju

nju svojih internih modelov priznavanja. CPI koordinira tudi dejavnosti delovnih skupin v sklopu konzorcijev poklicnih in srednjih strokovnih šol, ki iščejo konkretne rešitve pri vpeljevanju sistema priznavanja neformalno pridobljenega znanja, saj je to področje, kjer tudi druge države še nimajo razvitih vseh strokovnih rešitev.

Leta 2010 smo na CPI opravili obsežno evalvacijo, ki prinaša vpogled v trenutno stanje pri izvajanju priznavanja neformalnega znanja v izobraževanju dijakov, odraslih in študentov višjih strokovnih šol. Evalvacija je pokazala, da postopki priznavanja neformalno pridobljenega znanja še niso množični, jih pa izvajalci in nekoliko manj udeleženci v izobraževanju poznajo in uporabljajo, še posebno v izobraževanju odraslih in v višjem strokovnem izobraževanju.

Kot odziv na potrebe izvajalcev postopkov priznavanja neformalno pridobljenega znanja na šolah poteka na CPI projekt Evropskega socialnega sklada, ki je vezan na pripravo strokovnega gradiva o uporabi različnih metod in kriterijev ugotavljanja

prej pridobljenega znanja. Leta 2010 pa je bila imenovana tudi medinstitucionalna delovna skupina, ki jo vodi Andragoški center Slovenije. Delovna skupina usklajuje metodologije priznavanja neformalno pridobljenega znanja v rednem in izrednem izobraževanju, skrbi za izmenjavo izidov različnih projektov s tega področja ter pripravlja izhodišča za sistemsko ureditev področja priznavanja neformalno pridobljenega znanja.

Več: publikacije najdete na spletni strani www.cpi.si (Naše publikacije)

DOKUMENTI EUROPASS

Pobuda Europass, s katero je Evropska komisija skušala poudariti pomen vrednotenja kompetenc v kontekstu vseživljenjskega učenja, je leta 2011 praznovala peto obletnico delovanja. Pet dokumentov, s katerimi se posameznik lahko predstavi delodajalcu, je v tem času na slovenskih tleh doživelo precej različen sprejem, najboljšega pa gotovo Europass življenjepis, saj število njegovih uporabnikov vsako leto skokovito narašča.

Europass življenjepis in *Europass jezikovna izkaznica* sta vzorčni predlogi za samovrednotenje, ki sta prosto dostopni na spletu. Njuna uporabna vrednost temelji na že pripravljeni sistematični in domišljeni zgradbi, ki omogoča pregledno predstavitev pridobljenih znanj in izkušenj, pri čemer ni zanemarljiva niti njuna evropska dimenzija (vzorčna predloga je na voljo v vseh evropskih jezikih). Življenjepis in jezikovna izkaznica dajeta velik poudarek tudi neformalno pridobljenemu znanju. Posameznik naj bi iz svojih življenjskih izkušenj, učnih, delovnih ali pa prostočasnih, poskušal izluščiti spretnosti, ki jih zahteva določeno delovno mesto. Oba dokumenta tako odpirata široko polje samorefleksije, ki naj bi posamezniku omogočila, da svoja znanja projicira v zeleno delovno mesto, delodajalcu pa, da ta znanja lažje prepozna. Nacionalni center Europass, ki ima sedež na CPI, skrbi za informiranje najširše

javnosti, pripravlja gradiva ter organizira delavnice na temo izpolnjevanja teh dveh Europass dokumentov, na katerih uporabnikom svetujemo, kako predstaviti kompetence v vsej njihovi celostnosti.

Slovenija je ena izmed držav, ki je bila najbolj uspešna pri implementaciji *Europass priloge k spričevalu*, dokumenta, ki velja za transparenten in natančen zapis formalnega znanja, pridobljenega na ravni poklicnega in strokovnega izobraževanja. Nacionalni center Europass, v sodelovanju s CPI in drugimi socialnimi partnerji, pripravlja strokovne podlage ter pomaga šolam pri izdaji teh potrdil.

Podobno vlogo za krepitev transparentnosti v evropskem izobraževalnem prostoru ima tudi *Europass priloga k diplomi*. Izdajanje tega dokumenta je obvezno od leta 2000 in je v izključni pristojnosti visokošolskih izobraževalnih zavodov.

Zadnji izmed Europass dokumentov, *Europass mobilnost*, je potrdilo, ki ima vlogo priporočilnega pisma. Izdaja se za delovne ali učne izkušnje, pridobljene v tujini. Nacionalni center Europass vodi evidenco izdanih potrdil in svetuje ustanovam izdateljicam pri izpolnjevanju dokumenta.

Vsi Europass dokumenti, so namenjeni zlasti krepitvi zaupanja med državami ter lažjemu prodoru delavcev na trge delovne sile v drugih evropskih državah, s pridom pa jih je mogoče uporabiti tudi pri iskanju zaposlitve v naši državi.

Več: www.europass.si

Povezovanje izobraževanja in trga dela

POKLICNI STANDARDI

V Sloveniji smo pred desetimi leti začeli razvijati poklicne standarde kot vezni člen med trgom dela in izobraževanjem. Vse hitrejši razvoj gospodarstva, predvsem razvoj novih tehnologij in storitev, narekuje razvoj novih poklicnih kvalifikacij. Poklici v tradicionalnem pomenu ne sledijo več dinamiki trga dela, temveč izražajo kompleksnost nalog, ki se v sferi dela nenehno spreminja, zato mora poklicni standard postati instrument, ki se bo hitro odzival na zahteve trga dela in modernih načinov organizacije dela v podjetjih.

Priprava poklicnih standardov poteka po načelu socialnega dialoga, saj pri definiranju vsebine poklicev in kvalifikacij, njihove ravni zahtevnosti ter potreb na trgu dela v prihodnjih letih v pripravo sistematično vključujemo vse najpomembnejše partnerje na nacionalni ravni. Še posebno je pomembno sodelovanje najnaprednejših subjektov s področja industrije, obrti in storitev za zgodnje odkrivanje potreb po novih kvalifikacijah in razvojnih trendov.

Na CPI smo pri pripravi poklicnih standardov že leta 2004 vpeljali celostni pristop, ki zajema pripravo kvalifikacijske strukture in razvoj poklicnih standardov za celotna strokovna področja v skladu s strategijo razvoja dejavnosti. Tako smo od leta 2001 do leta 2010 razvili 512 poklicnih standardov za večino dosedanjih strokovnih področij. Na podlagi poklicnih standardov so bili razviti vsi izobraževalni programi za poklicno, strokovno in višje strokovno izobraževanje pa tudi katalogi za NPK, ki omogočajo preverjanje in potrjevanje neformalno pridobljenega znanja.

Zaradi aktualnosti vsebine poklicnih standardov ter upoštevanja trendov razvoja dejavnosti in potreb na trgu dela bomo v naslednjih letih pripravljali revizije poklicnih standardov po strokovnih področjih. Začeli smo z revizijo naslednjih področij: varovanje, strojništvo, računalništvo, kozmetika, kemijska tehnologija, živilstvo. Seveda pa bomo razvijali tudi kvalifikacije na novih strokovnih področjih, kot je na primer zeleno gospodarstvo.

Pri reviziji poklicnih standardov pa tudi pri razvoju novih poklicnih standardov, ki so podlaga za različne poti pridobivanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij, je treba opustiti podrobno opisovanje del in nalog. Namesto tega je treba popisati delovne in poslovne procese kot temeljno podlago za oblikovanje kompetenc, potrebnih za dejavno obvladovanje širših delovnih nalog v različnih situacijah.

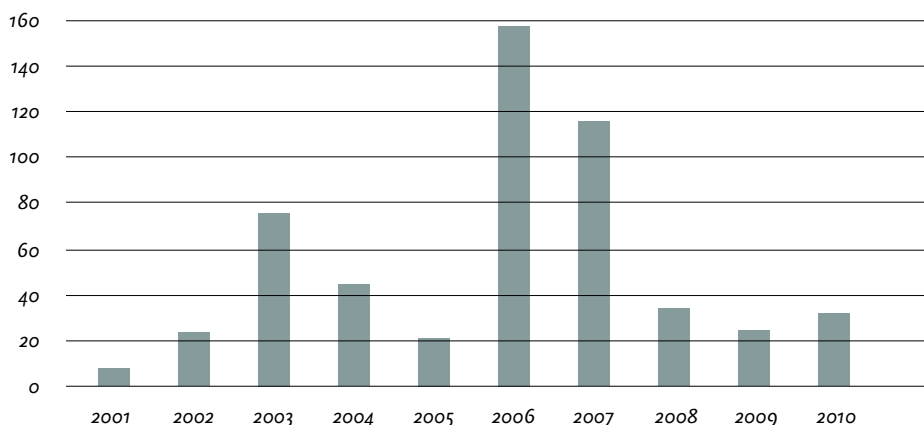
Zelo pomembno vlogo so si v sodobnih kvalifikacijah že zagotovile tudi ključne kompetence, ki oblikujejo posameznikovo profesionalno rast pa tudi opravljanje različnih vlog v družbi. Te kompetence

so nepogrešljive ne le za poklicno življenje, temveč tudi s stališča osebnostnega razvoja, vključevanja v širše družbeno okolje in za vseživljenjsko učenje. Zato smo na CPI pripravili analizo ključnih kompetenc in oblikovali predlog posodobljenega nabora ključnih kompetenc, pri katerem smo upoštevali potrebe trga dela pa tudi evropska priporočila na tem področju.

V prihodnosti bo treba razmisliti o vplevanju novega, prožnejšega poklicnega standarda, ki bo omogočil hitrejše prilagajanja novim zahtevam delovnih okolij. S stališča preglednosti, prenosljivosti, primerljivosti in priznavanja učnih dosežkov mora poklicni standard določiti znanja, spretnosti in kompetence – to bo podlaga za določanje kvalifikacije na strokovnem področju v državi.

Več: www.cpi.si (Poklicni standardi)

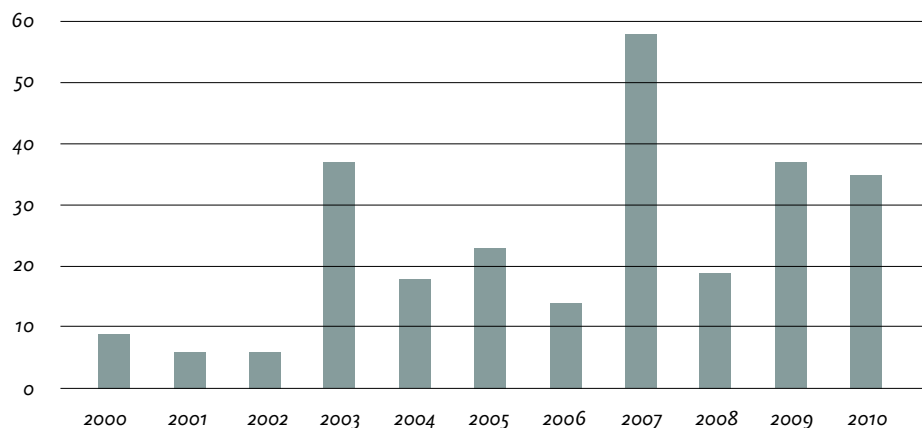
Število pripravljenih poklicnih standardov od leta 2001 do 2010

SISTEM NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJ

Slovenija je pred desetimi leti z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (NPK) vpeljala sistem NPK, ki omogoča ugotavljanje in potrjevanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj vsem, ne glede na to, kako so bila znanja in spretnosti pridobljena. Sistem pomeni prožni način pridobivanja NPK glede na potrebe trga dela in omogoča dokazovanje usposobljenosti na javnoveljavni način, to pa povečuje zaposljivost in možnosti za razvoj kariere. CPI je v sistemu NPK osrednja institucija, ki na državni ravni in v sodelovanju s socialnimi partnerji vodi postopke priprave NPK.

Število pripravljenih katalogov za NPK od leta 2000 do 2010 (vir CPI)

V grafu levo je opazen nelinearen, vendar naraščajoč trend priprave katalogov za NPK. Leto 2007, v katerem so opazne izstopajoče vrednosti, je bilo večinoma v znamenju priprave katalogov za potrebe Slovenske vojske. V letih 2009 in 2010 pa je bilo pripravljenih skoraj 70 katalogov NPK, večinoma na področjih avdiovizualnih tehnik in medijske produkcije, poslovanja in uprave ter domače in umetnostne obrti.

Od leta 2000 do leta 2010 je bilo v Sloveniji na področju uveljavljanja NPK narejenega veliko, izdanih je bilo več kot 60.000 certifikatov za NPK. Po podatkih Državnega izpitnega centra za leta 2001 do 2009 je bilo največ NPK podeljenih na področju cestnih prevozov, kjer izstopa predvsem »voznik/voznica v cestnem prometu«, in na področju varovanja, kjer je v ospredju poklic »varnostnik/varnostnica«. Obema področjema je skupno, da so bile to regulirane dejavnosti, to pomeni, da je bil z zakonom predpisan NPK kot pogoj za opravljanje poklica. Trenutno velja zakonska regulativa le še za področje varovanja. Na tretjem mestu po številu izdanih NPK je gradbeništvo, kjer po številu izdanih NPK prednjači poklic »izvajalec/izvajalka zidanja in ometavanja«. Razlog je v tem, da je bil do nedavnega NPK s področja gradbeništva pogoj za delovno vizo v Sloveniji. V teh treh naštetih dejavnostih je bilo izdanih skupno 39.000 NPK.

Graf desno prikazuje še število podeljenih NPK za nekatere druge aktualne kvalifikacije. Veliko NPK-jev je bilo podeljenih na področju kozmetike in turizma (maser/maserka – 1846 in krupje/krupjejka – 656), na področju kmetijstva (čebelar/čebelarka – 751), sociale in zdravilstva (socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu – 640, refleksoterapevt/refleksoterapevtka – 392).

Večje število podeljenih NPK še ne pomeni, da je ozaveščenost o prednostih sistema NPK ustrezna, zato je pomembno, da naredimo korak naprej. Eden od teh korakov je tudi promocija sistema NPK, s katero se širijo informacije med tistimi, ki jim je sistem NPK namenjen. V ta namen je CPI s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada v letih 2010/11 pripravil celostno grafično podobo in komunikacijski načrt promocije NPK, na podlagi katerega potekajo s pomočjo različnih medijev različni prilagojeni načini komunikacije glede na posamezne ciljne skupine za NPK (kandidati za NPK in podjetja). V te namene bo CPI s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada do leta 2014 zakupil izbrane medijske prostore, ki bodo namenjeni stalni promociji NPK.

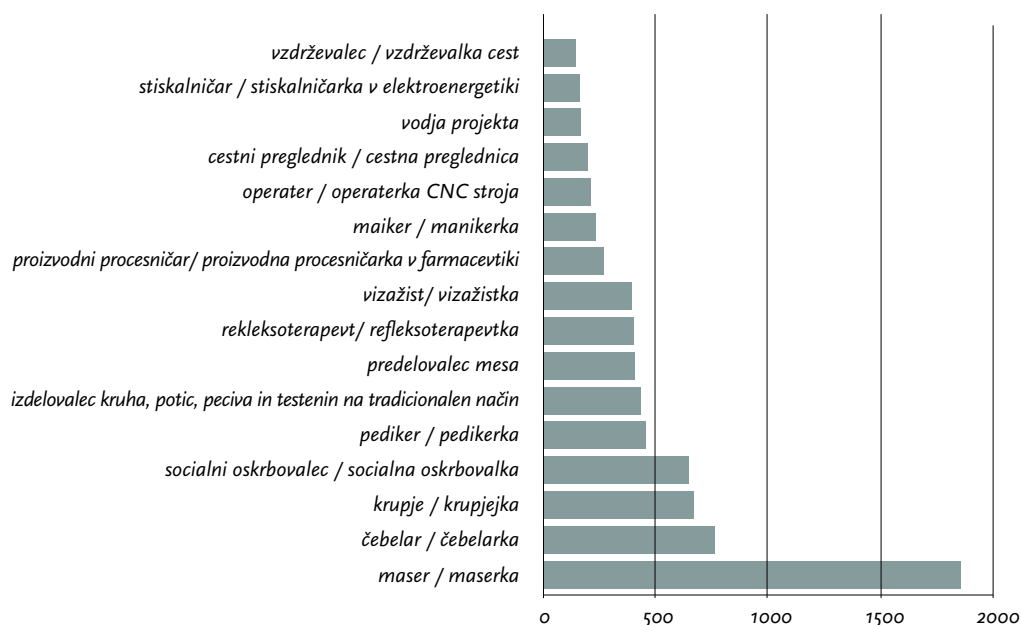
V sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij ima CPI še nekatere pomembne naloge. Ena od njih je usposabljanje svetovalcev v postopku preverjanja in potrjevanja NPK. Zato da bi zagotovili strokovno delo v postopku preverjanja in potrjevanja NPK, je namreč pogoj za institucijo, ki se vpisuje v register izvajalcev postopkov preverjanja in potrje-

vanja NPK, da ima usposobljenega svetovalca. Do danes je CPI usposobil 425 svetovalcev v postopku preverjanja in potrjevanja NPK, ki pomagajo in usmerjajo kandidatom pri pridobivanju NPK.

Od leta 2000, ko je bil sprejet Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, lahko ugotovimo, da smo uspešno zasnovali systemske podlage, razvili izvedbene dokumente, postavili mrežo izvajalcev postopkov preverjanja in potrjevanja NPK, usposobili člane komisij in svetovalce. Po desetih letih izvajanja sistema NPK ugotavljamo, da je ta sistem sicer najbolj uveljavljen način vrednotenja učinkov neformalnega učenja, je pa tudi podlaga za nadaljnje dejavnosti, s katerimi bomo pripomogli k še večjemu zupanju celotne javnosti v sistem NPK. Temeljna aktivnost, ki nas čaka pri tem, je delo na kakovosti sistema NPK. Zato se je CPI v letošnjem letu osredotočil na še eno pomembno nalogo - spremljavo sistema NPK, ki predstavlja enega od instrumentov za doseganje večje kakovosti sistema NPK v prihodnje.

Več: www.npk.si

Število podeljenih NPK za nekatere aktualne kvalifikacije od leta 2001 do 2009 (vir RIC)

IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI IN SVETOVANJE IZVAJALCEM POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

Podlaga za pripravo javnoveljavnih izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja so poklicni standardi, v katerih se izražajo potrebe gospodarstva, socialnih partnerjev in delodajalcev. Izobraževalni programi omogočajo pridobitev poklicne ali strokovne izobrazbe na določeni ravni zahtevnosti za več poklicev ali poklicnih kvalifikacij.

Bistvene novosti priprave izobraževalnih programov nižjega in srednje poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega ter poklicno-tehniškega izobraževanja so zlasti:

- odpiranje kurikula,
- modularizacija programov,
- povezovanje splošnega, strokovnega in praktičnega izobraževanja,
- kreditno vrednotenje programov,
- neposredna povezava z delodajalci prek praktičnega usposabljanja z delom,
- kompetenčni pristop pri načrtovanju in izpeljavi pouka ter kompetenčno vrednotenje znanja.

Temeljni cilj vsakega izobraževalnega programa izhaja iz poklicnih kompetenc, ki so prenosljive med različnimi programi na enovitem strokovnem področju, pa tudi iz ključnih kompetenc. Generične kompetence so skupne za podobne poklice, delovna opravila ali skupine delovnih mest na nekem poklicnem področju. Specifičnopoklicne kompetence pa so zmožnosti, ki jih razvijejo dijaki v izobraževalnem programu. Posameznik tako razvije celosten in sistemski pogled na ključne značilnosti nekega poklicnega področja, to je podlaga za njegovo zaposljivost in mobilnost.

Modularno strukturirani izobraževalni programi omogočajo povezovanje splošnih in strokovnih znanj, strokovne teorije in prakse, razvoj generičnih in specifičnopoklicnih kompetenc za širša strokovna področja; s tem smo presegli preteklo predmetno razdrobljenost.

Pomembna sestavina kompetenčno zasnovanih izobraževalnih programov je vrednotenje kompetenc, ki jih dijaki razvijajo in dosegajo v izobraževalnem pro-

gramu in dokažejo ob končanem širšem didaktičnem sklopu, ob dokončanju izobraževanja pri drugem in četrtem predmetu pri poklicni maturi ali zaključnem izpitu. Ob dokončanju izobraževanja kandidati z avtentičnimi in kompetenčno oblikovanimi nalogami za preverjanje in ocenjevanje izkazujejo učne dosežke tistih generičnih, ključnih in specifičnopoklicnih kompetenc, ki so bili zapisani kot cilji izobraževalnega programa.

Leta 2011 so bili vsi izobraževalni programi srednjega poklicnega, srednjega strokovnega in poklicno-tehniškega izobraževanja prenovljeni. Na CPI razvojno namenjamo pozornost organizaciji pouka in nadaljnjemu razvoju kreditnega sistema, še posebno poučevanju kompetenčno zasnovanih izobraževalnih programov ter razvoju meril za vrednotenje in merjenje kompetenc.

Kot javni zavod opravljamo svetovalno vlogo za vsebinske sklope: vpeljevanje novosti pri načrtovanju in izvajanju izvedbenih kurikulumov v šolah, vodenje procesa poučevanja, vrednotenje znanja, delo z dijaki s posebnimi potrebami, vpeljujemo pa tudi novosti na strokovnih področjih. Svetovanje izvajalcem poklicnega in strokovnega izobraževanja izpeljujemo za ciljne skupine šolskih kolektivov, ravnateljev, učiteljev, drugih strokovnih delavcev, delodajalcev in socialnih partnerjev, poteka pa po mreži študijskih skupin, v obliki seminarjev, delavnic, posvetov ter individualnih svetovanj manjšim skupinam ali posameznikom.

Aktualna področja svetovanja so:

- nadaljnje uvajanje novih in prenovljenih izobraževalnih programov v šole, svetovanje pri pripravi izvedbenih kurikulumov, odprtih kurikulumov, vključevanju ključnih kompetenc, kreditnem vrednotenju programov ipd.;

- svetovanje konzorcijem šol v skladu s sistemskimi rešitvami, strokovno usmerjanje dela v skladu z metodološkimi in drugimi strokovnimi podlagami ter zagotavljanje koherentnosti sistema;
- uporaba novih prijemov pri načrtovanju in poučevanju ter ocenjevanju znanja, merjenje kompetenc pri zaključevanju ter svetovanje ravnateljem pri implementaciji celotne kurikularne preнове, z uvajanjem učnih situacij vred, kompetenčno zasnovanih nalog za preverjanje in ocenjevanje znanja ipd.;
- informiranje in svetovanje za načrtovanje in vodenje kariere delavcev v vzgoji in izobraževanju;
- izobraževanje učiteljev in drugih strokovnih delavcev;
- spodbujanje razvoja in vpeljevanja map učnih dosežkov ter priprava osebnih izobraževalnih načrtov za dijake;
- vpeljevanje novih tehnologij (npr. spletnih učilnic) v pouk;
- vključevanje dijakov s posebnimi potrebami v redne oddelke (model nudenja pomoči učiteljem pri delu z dijaki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, ter izobraževanje mentorjev);
- razvoj ključnih in poklicnih kompetenc pri praktičnem usposabljanju z delom ter razvoj medsebojnega sodelovanja in povezovanja med učitelji in delodajalci;
- svetovanje pri organizaciji in izpeljavi izbirnih nacionalnih tekmovanj na strokovnih področjih po zgledu tekmovanja Euroskills;
- priznavanje formalno in neformalno pridobljenih znanj;

- organizacija, izvajanje, spremljanje poklicne mature in zaključnih izpitov skupaj s pripravo izpitnih gradiv za poklicno maturo ter spremljanje in svetovanje pri izvedbi zaključnih izpitov, usposabljanje učiteljev, tajnikov in predsednikov izpitnih komisij;
- mojstrski in delovodski, poslovodski izpiti;
- revizije izobraževalnih programov, od programov nižjega poklicnega izobraževanja do višješolskih programov;
- spremljanje in vpeljevanje novosti na posameznih strokovnih področjih;
- svetovanje pri pripravi učnih gradiv.

Vsebine svetovanj načrtujemo na podlagi pobud iz šol, stroke, izidov evalvacij, ko te nakažejo določene vrzeli, in kot diseminacije dokončanih razvojnih projektov.

V nadaljevanju bomo namenili pozornost zlasti procesu izvajanja pouka, vrednotenju znanja. Okrepili bomo predvsem področje posodabljanja znanja v posameznih strokah.

Več: www.cpi.si

(Kurikul, Strokovna področja)

RAZVOJ IN PONUDBA NADALJNJEGA USPOSABLJANJA UČITELJEV

CPI razvija in ponuja programe nadaljnega usposabljanja učiteljev. Pri razvijanju ponudbe usposabljanja izhajamo iz vprašanja, kakšne zmožnosti potrebuje današnji učitelj, ki deluje v poklicnih in strokovnih šolah, saj ima v nekaterih pogledih posebno vlogo zaradi partnerstva s svetom dela in pripravljanja dijakov na uspešno spoprijemanje z izzivi na trgu dela.

Profesionalizacija učitelja poklicnega in strokovnega izobraževanja poteka v odnosu do štirih dejavnikov njegovega delovnega okolja (prirejeno po Seppo Helakorpi, 2005).

Natančneje nas zanima, katere zmožnosti potrebuje učitelj za profesionalno udejanjanje svojih vlog, predvsem tistih, ki jih od njega zahteva uresničevanje ciljev prenove poklicnega in strokovnega izobraževanja. Ob nekdanjih pričakovanjih je družba v odnosu do učitelja oblikovala še nova. Nove vloge in zmožnosti, ki se od učitelja pričakujejo danes, so npr. delovanje v timih, vodenje in sodelovanje pri razvojnih projektih, svetovalna vloga, sprotna refleksija in samoevalvacija lastnega dela, sodelovanje pri zagotavljanju kakovosti šole, skrb za promocijo šole in izobraževalnih programov, visoka fleksibilnost pri organizaciji pouka, mobilnost, avtonomija pri oblikovanju učnih gradiv in pripomočkov, sledenje hitremu tehnološkemu razvoju, spremljanje potreb spreminjajočega se trga dela ipd.

Center RS za poklicno izobraževanje je eden od ponudnikov nadaljnega usposabljanja učiteljev poklicnih in strokovnih šol. Programe nadaljnega usposabljanja v tem času razvijamo na področju kurikularnega načrtovanja, kompetenčno zasnovanega kriterijskega ocenjevanja, ustvarjanja spodbudnega didaktičnega okolja za učenje glede na posebnosti posameznega dijaka in skupin dijakov, organizacije timskega dela na šoli, svetovalnega dela in podpiranja dijakov z učnimi težavami, reševanja vzgojne problematike, razvoja didaktičnih pripomočkov in učnih gradiv, pa tudi za obnavljanje znanja v primarni stroki.

Da bi se s programi usposabljanj osredotočeno odzvali na izobraževalne potrebe učiteljev, jih razvijamo na podlagi ugotovitev poročil o spremljanju različnih procesov na šolah, vezanih na prej opisane aktualne vsebine. Ponujamo krajše in daljše programe usposabljanj. Krajša, navadno enodnevna usposabljanja namenjamo

nadgradnji znanja učiteljev iz njihove primarne stroke. Z daljšimi večdnevnimi programi pa skušamo kolektive učiteljev posameznih šol okrepiti za vpeljevanje korenitejših sprememb v načinu dela, da bi ga prilagodili sodobnim zahtevam.

Krajša usposabljanja, ki so namenjena učiteljem strokovne teorije in praktičnega pouka v izobraževalnih programih srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, ponujamo v Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju Ministrstva RS za šolstvo in šport, kjer je izpeljava programov podprta z nacionalnimi finančnimi sredstvi. Evropska finančna sredstva pa namenjamo za razvoj in izpeljavo usposabljanj, s katerimi skušamo učitelje in kolektive podpreti v spoprijemanju z novimi vlogami.

Kakovost usposabljanj bomo dolgoročno zagotavljali ob podpori z raziskovalnim delom, razvijanjem kakovostnih gradiv, strokovnimi predavatelji in izvajanjem usposabljanj na način, ki spodbuja visoko aktivnost udeležencev.

INFORMIRANJE IN SVETOVANJE ZA NAČRTOVANJE IN VODENJE KARIERE

Vlogo informiranja in svetovanja mladim pred izbiro srednje šole v Sloveniji opravljajo predvsem: (1) svetovalne službe na osnovnih šolah, (2) svetovalne službe na srednjih šolah in (3) centri za Informiranje in poklicno svetovanje (CIPS). Na CPI sistematično delamo z vsemi tremi skupinami svetovalcev. Pri tem dajemo poudarek strokovnim vsebinam iz svetovanja pa tudi spretnostim komuniciranja. Hkrati pa dajemo poudarek tudi neposrednemu informiranju in svetovanju mladim pred izbiro srednje šole.

V zvezi s strokovno usposobljenostjo za informiranje in svetovanje mladim ugotavljamo, da za svetovalce v osnovnih in srednjih šolah ter CIPS ni sistematičnega usposabljanja. Z izobraževanjem *Novi trendi v informiranju in svetovanju za mlade pred izbiro srednje šole*, ki ga organiziramo za te ciljne skupine, želimo zapolniti prav to vrzel. Izobraževanje zajema predstavitev novosti v informiranju in svetovanju za mlade na območju Evropske unije, seznanja z najnovejšo zakonodajo in ukrepi v Evropski uniji in Sloveniji, ponuja aktualne razmisleke v zvezi s teoretskim ozadjem svetovalnih praks ipd. Hkrati poteka v sklopu izobraževanja tudi delavnica, ki udeležence usposablja za načrtno izpeljavo nalog in načrtovanje izboljšav v karierni orientaciji.

Poleg svetovanja je sestavni del pomoči pri odločanju o nadaljnji izobraževalni in poklicni poti tudi informiranje. Pri vsakem komuniciranju, kar informiranje v bistvu je, je treba upoštevati celo vrsto dejavnikov, to pa zahteva že poznavanje komunikološke stroke. Šolski svetovalni delavci in svetovalci v CIPS praviloma tega znanja nimajo, za tovrstno tematiko pa tudi ni ustreznega sistema dodatnega usposabljanja. Na Centru RS za poklicno izobraževanje smo zato pripravili: (1) *Delavnico pisanje za splet*, ki je namenjena predvsem učenju spretnosti za privlačno in učinkovito predstavitev na spletu, in (2) *Delavnico o komuniciranju*, na kateri udeleženci spoznajo, kako pripraviti privlačno in izpovedno tiskano gradivo, učinkovite predstavitevne dogodke ipd. Učenju komunikacijskih spretnosti je namenjen tudi *Kratek priročnik učinkovite promocije strokovnega in poklicnega izobraževanja*, vsebuje pa konkretne napotke in priporočila, ki jih je treba upoštevati pri učinkovitem komuniciranju.

Poleg omenjenih izobraževalnih vsebin za učinkovito informiranje in svetovanje neposredno skrbimo na spletni stra-

ni www.mojaizbira.si, ki je namenjena učencem, dijakom, staršem, odraslim in svetovalcem (šolski svetovalci, karierni svetovalci, svetovalci v vseživljenjskem učenju). Njen poglavitni cilj je na enem mestu ponuditi vsem ciljnim skupinam preprost in učinkovit dostop do informacij, ki jim bodo v pomoč bodisi pri odločanju o nadaljnji poklicni, izobraževalni in s tem tudi življenjski poti bodisi pri opravljanju vloge dobrega svetovalca. Informiranje na spletu dopolnjujemo tudi s spletno stranjo *mojaizbira* na družabnem in med mladimi izredno priljubljen omrežju facebook.

Ne glede na vsa prizadevanja pa se v Sloveniji enako kot v večini držav Evropske unije še vedno srečujemo s stalnim upadanjem zanimanja mladih za programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja. Spremljajoči pojav teh trendov je marginalizacija in stigmatizacija poklicnega in strokovnega izobraževanja. Skladno s smernicami in priporočili Evropske komisije smo se reševanja tega problema lotili tudi na Centru RS za poklicno izobraževanje.

Vsebinski okvir gradiv, namenjenih destigmatizaciji poklicnega in strokovnega izobraževanja, je mapa *Poklicni kažipot* z gradivi: (1) zgibanko z nasveti, ki jih je treba upoštevati pred izbiro nadaljnega izobraževanja; (2) zgibanko z informacijami o splošnih in poklicnih ter strokovnih izobraževalnih programih, ki je namenjena zabavnemu spoznavanju vseh sklopov izobraževalnih programov; (3) (za)varovalno polico, v kateri se v nekaj točkah osredotočimo na razbijanje negativnih stereotipov o poklicnem in strokovnem izobraževanju.

Kot ukrep za destigmatizacijo poklicnega in strokovnega izobraževanja pa na Centru RS za poklicno izobraževanje organiziramo tudi državna tekmovanja v poklicih, Olimpijado poklicev; s tem zagotavljamo

udeležbo slovenskih ekip na evropskem tekmovanju v poklicih EuroSkills. Prav tekmovanja v poklicih namreč Evropska komisija prepoznava kot enega od pomembnih načinov za zvečevanje privlačnosti poklicnega in strokovnega izobraževanja in s tem kot enega od pomembnih načinov za reševanje pomanjkanja delovne sile s to izobrazbo v Evropski uniji.

Informiranje in svetovanje za načrtovanje in vodenje kariere je torej lahko v pomoč posameznikom pred izbiro nadaljnje izobraževalne in poklicne poti ali pa sredstvo za destigmatizacijo določene vrste izobraževanja. Vendar pa še tako intenzivna prizadevanja ne morejo doseči namena, če niso upoštevana pravila komuniciranja.

Več: www.mojaizbira.si

EVALVACIJA PROGRAMSKIH IN PEDAGOŠKIH NOVOSTI

Evalvacijske dejavnosti na CPI so od samega začetka tesno povezane s cilji razvoja in zagotavljanja kakovosti sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji. Temeljni namen evalvacij je zaznati uresničevanje ciljev razvoja, identificirati primere dobrih praks na šolah ter odkrivati težave, ki ovirajo šole pri izboljševanju kakovosti izobraževalnega procesa. Ob obsežni zadnji prenovi so se projekti evalvacije programskih novosti in šol okrepili vsebinsko in po obsegu.

Da bi izboljšali kakovost evalvacij, smo na CPI od leta 2005, ko podpira spremljanje Evropski socialni sklad (ESS), v ospredje postavili participativni pristop. V evalvacijski proces, ki je bil prej usmerjen predvsem v posnetek stanja pri izvajanju izobraževalnih programov na posameznih šolah, smo dejavneje pritegnili tudi predstavnike šol in druge zunanje strokovnjake posameznih področij izobraževanja. Skupaj z njimi načrtujemo in izvajamo evalvacijo področij, ki se uveljavljajo kot novosti v skladu s cilji prenove poklicnega in strokovnega šolstva. Pomemben premik pa je povezovanje evalvacijskih in razvojnih dejavnosti na posameznih šolah ter oblikovanje smernic za nadaljnji razvoj, ki jih predstavljamo na pristojnih strokovnih svetih. Izid sodelovanja s predstavniki šol, zunanjimi izvedenci s fakultet in podjetij so med drugim oblikovane smernice za posamezna področja pedagoškega procesa, ovrednoteni primeri dobrih praks in zaokrožena poročila o spremljanju, ki so redno objavljena na spletni strani, nekaj pa jih tudi natisnemo.

Evalvacijo prenove in vpeljevanje programskih novosti zaokroža dvoje poročil o poskusnem uvajanju izobraževalnih programov: *Zaključno poročilo o poteku poskusnega izvajanja izobraževalnega programa Avtoserviser* (2007) in *Zaključno poročilo o poskusnem uvajanju programov Tehnik mehatronike in Tehnik oblikovanja* (2011). S sistematično večletno evalvacijo navedenih izobraževalnih programov smo dobili niz poročil, ki prinašajo analizo dogajanja na posameznih šolah pa tudi nadgradnjo teoretičnih konceptov uvajanja posameznih programskih elementov. Teme zajemajo široko paleto novosti: šolski izvedbeni kurikulum, odprti kurikulum, ključne kompetence, povezovanje in timsko delo učiteljev, praktično usposabljanje v delovnem procesu,

individualizacijo učnega procesa, ocenjevanje znanja, zaključne izpite, oceno ciljev izobraževalnih programov idr. Ugotovitve evalvacij se upoštevajo pri pripravi priročnikov, izobraževanju učiteljev in ravnateljev pa tudi pri svetovanju posameznim šolskim kolektivom.

Leta 2008 smo izpeljali obsežno raziskavo o vzgojnih vidikih delovanja poklicnih in strokovnih šol. Izid raziskave je znanstvena monografija *Ali poklicne in strokovne šole potrebujejo vzgojni koncept?* Šole, ki so sodelovale pri raziskavi, smo povabili k dejavnemu sodelovanju pri načrtovanju in umeščanju vzgojnih vidikov v pedagoški proces. Na šolah smo obravnavali različne tematike: umeščanje vzgojnih vidikov v kurikulum (npr. v projektni teden), odzivanje na kršitve šolskega reda in konflikte med dijaki, induktivni pristop pri razreševanju vzgojne problematike ... Sodelovanje s šolami poteka v obliki rednih mesečnih srečanj vse šolsko leto.

Razvoj ustrezne učne pomoči in podporne mreže za dijake, ki imajo težave pri učenju, je naslednji sklop dejavnosti, ki temeljijo na obsežni evalvacijski študiji (*Težave dijakov pri učenju v poklicnem in strokovnem izobraževanju: opredelitev, prepoznavanje, oblike in mreže pomoči*, 2010). Naš cilj je oblikovanje celostnega koncepta dela z dijaki, ki imajo težave z učenjem, saj v študiji ugotavljamo, da dijaki sicer ne ostanejo brez pomoči, je pa pomoč premajhna, da bi dijaki z učnimi težavami lahko napredovali in se uspešno in ustvarjalno vključili v izobraževanje in šolsko skupnost.

Razvoj participativnega pristopa pri evalvacijskih študijah nas ne vodi le do intenzivnejše izrabe rezultatov, ampak tudi do vedno intenzivnejšega vključevanja

šol v vse faze evalvacijskega procesa. Pri razvoju metode kolegialnega presojanja smo naše izkušnje pri izvajanju evalvacij s pomočjo v Evropi preizkušene metode nadgradili tako, da bi v evalvaciji sodelujoče šole v polnosti lahko postale nosilke procesa in uporabnice izidov evalvacije. Namen kolegialnega presojanja je razvoj kakovosti šole s pomočjo zunanjih strokovnjakov, to so predvsem kolegi s sorodnih šol in strokovnjaki iz razvojnoraziskovalnih institucij, ki dajejo predvsem metodološko podporo. S kolegialno presojo nadgradimo samoevalvacijo šole in tako šola lahko pričakuje večjo objektivnost izidov presoje, ki sestoji iz ocene in predlogov za izboljšanje. Posledično pa to pomeni veliko večjo verjetnost resničnega izboljšanja kakovosti na izbranih področjih dela šole.

Z različnimi temami in evalvacijskimi pristopi želimo prispevati k razvojnim korakom na ravni celotnega sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja, predvsem pa želimo šolam ponuditi objektivnejši vpogled v njihovo delo in jih z našimi dejavnostmi podpreti pri njihovih razvojnih prizadevanjih.

Več: www.cpi.si

(Razvojno in raziskovalno delo > Evalvacijska poročila)

SKLEPNE MISLI

Upamo, da nam je uspelo in da ste s prebiranjem te publikacije dobili dovolj informacij in védenja o nas. Naše dejavnosti so raznovrstne. Ne glede na vse obremenitve, ki jih imamo, pa lahko sklenemo, da dosegamo zastavljene cilje. To ni vedno preprosto, vsekakor pa je vredno truda. Vsak dan si z delom dokazujemo, da smo sposobni ustvarjati nekaj novega, delati v timu ali samostojno ter ponuditi izdelke, ki strokovno obogatijo avtorje ter pomembno prispevajo k razvoju širše šolske sfere.

30 Tehnološke spremembe, nadaljevanje globalizacije, vedno večja mobilnost znanja in posameznika, ohranjanje narave in zdravja so teme, ki bodo še naprej globoko vplivale na učenje v naslednjih desetletjih. To velja še posebno za poklicno in strokovno izobraževanje. Prepričanje, da obstaja le en standardni nabor znanj in kompetenc za uspešno delovanje v družbi, je napačno. Vseprisotnost informacij, povezovanje panog, prioritete, ki se ne ustvarjajo na nacionalni, ampak na globalni in lokalni ravni, bodo vplivali na potrebe trga dela in posledično na učenje po formalnem ali neformalnem sistemu. Izzivov v poklicnem in strokovnem izobraževanju ne bo nikdar manjkalo. Delodajalci, odločevalci, delavci, družine, študentje, dijaki, ki bodo prožni in odprtega duha, se bodo lažje spopadli z njimi.

Navsezadnje bodo le ljudje in države, ki bodo sposobni sprejeti in obvladati spremembe, lahko izrabili spreminjajoči se jutrišnji dan.